

Jakob Nielsens grundlovstale

Taler

Jakob Nielsen
Chefredaktør på Altinget

Dato

5. juni 2018

Sted

Vallensbæk

Omstændigheder

Talen blev holdt ved Socialdemokratiets grundlovsmøde.

- 1 Tak for invitationen til at holde en grundlovstale her i Vallensbæk.

I dag er jo ikke bare grundlovsdag. Det er også sådan en slags grundstødsdag –
5 dagen, hvor Socialdemokratiets 30 år gamle alliance med Det Radikale Venstre
er stødt på grund.

Det er jeg sikker på, at mange af dagens grundlovstaler kommer til at handle om.
Men jeg er jo her som chefredaktør på Altinget, hvor vi går meget op i, at vi
hverken er røde eller blå.

10

Man kan sige, at vi på Altinget har det lidt ligesom Mette Frederiksen: Vi vil
helst ikke være alt for gode venner med nogen.

Så derfor vil jeg ikke tale om den spændende udvikling på Christiansborg.

15

Det er første gang, jeg skal holde en grundlovstale, og jeg er stolt og beæret
over at gøre det netop her, mindre end en kilometer fra det sted hvor jeg voksede
op og boede de første 18 år af mit liv.

20

Som vi siger her på Vestegnen: Stoltheden er kolossal!

25

Jeg havde overvejet, om jeg skulle tage min nye gule brøndbytrøje på i dag. Jeg
har ikke haft den på siden de to sidste kampe i sæsonen mod Horsens og AaB, så
den trøje kunne godt trænge til en succesoplevelse.

Jeg har ikke taget den med, men jeg vil alligevel godt tale om den der gule trøje.

Om hvad den symboliserer.

30

"Supra societatem nemo". Sådan står der – ikke i grundloven, men i nakken af den brøndbytrøje, jeg købte for nylig.

35

Nu ved jeg ikke, om latin er særlig typisk for Vestegnen. Herude plejer vi nok mere at tale lige ud af posen.

Men sådan lyder altså Brøndbys motto: "Supra societatem nemo". Ingen over fællesskabet. Eller måske: Intet er større end fællesskabet.

40

Det er et fantastisk motto at blive mindet om på en dag som i dag, hvor vi netop fejrer et 169 år gammelt, slidstærkt fællesskab.

45

Et af paradokserne i den moderne tid er, at vi på samme tid er bundet tættere sammen end nogensinde før og lever mere adskilt end nogensinde før.

50

Samtidig med at vi har adgang til mere og mere information om flere mennesker, lande og kulturer, lever mange af os mere og mere i vores egne bobler.

55

Hvor vi før sad i sofaen og så det samme program i fjernsynet, sidder vi nu med hver vores skærm og ser hver vores ting.

60

På samme måde er der adgang til mere og mere information – og alligevel er det meget svært at holde styr på, hvad der er op og ned. Lige når vi tror, vi har forstået det, så viser det alligevel at være anderledes.

65

Der bliver talt meget om fake news.

Men jeg bliver altid lidt mistænksom, når politikere begynder at tale om fake news. Måske fordi vi godt ved, hvem der taler om det hele tiden. Det er ham derhenne i USA.

Sagen er, at der altid har været fup og fakta i politik. Der har altid været taktik og

strategiske udmeldinger, der skulle dække over intern uenighed eller pinlige nederlag.

70

Der har også altid været medier, som smurte lidt tykt på og gav historien en overskrift, der lovede mere, end den kunne holde.

75

Men det er, som om strømmen af informationer er blevet så voldsom, at man nogle gange mest har lyst til at opgive at følge med. Så er det nemmere at blive i sin egen lille boble.

80

Noget af det smukke ved grundlovsdag er, at det er en dag, man ikke bare har lyst til at slukke for.

Det er en dag, der handler om nogle af de ting, der samler os. I en tid, hvor der er så meget, der splitter os, er der måske mere end nogensinde brug for nogle ting at samles om. Brug for fællesskaber.

85

Så lad os tale om fællesskaber. Lad os tale lidt om Vestegnen.

Vestegnen er på en måde noget af det mest danske, der findes.

90

Det er et sted, hvor almindelige mennesker bor. Det er et sted uden de store ekstremer.

Det er et sted, hvor man siger tingene, som de er.

95

Tag for eksempel hele debatten om udlændinge. På Vestegnen har de fleste et temmelig afslappet syn på den sag. For der bor mange danskere af både første, anden og tredje generation her. Man møder dem i fodboldklubben, i skolen og i svømmehallen.

100

Men det er ikke Vestegnen, der prøver at få debatten til at gå væk.

Det var borgmestre herude i Ishøj, Ballerup og andre steder, som længe før alle andre råbte op om, at her var nogle udfordringer, der skulle løses.

105

Det var der i første omgang ikke så mange, der havde lyst til at lytte til.

Men i dag er det jo blevet sådan, at Socialdemokratiets formand mindst en gang om året skal på forsiden af aviserne med budskabet om, at han eller hun nu har indset, at borgmestrene på Vestegnen havde ret.

En af de borgmestre var jo i øvrigt Kjeld Rasmussen. Brøndbys borgmester gennem næsten 40 år, som døde for nylig, 91 år gammel.

Vestegnen er et sted, hvor man får ting til at fungere. For hvad skulle man ellers gøre?

Man står sammen om nogle ting, som går lidt på tværs af de gammeldags politiske skel. Vallensbæk, hvor vi er i dag, har jo altid været en konservativ kommune. Mange af nabokommunerne er socialdemokratiske.

Og så er der nogle af dem, der er blevet noget andet – i Høje-Taastrup har de en konservativ borgmester, og i Glostrup har de en venstremand. Jeg er sikker på, der er mange ting, folk er uenige om, men skal vi være helt ærlige, så er der nok ikke den store forskel. Og det er en god ting. Det er stabilt. Der er tillid.

Når vi taler om demokrati i Danmark, kan vi godt lide at tale om nærdemokrati.

Vi er stolte af at leve i et land, hvor afstanden mellem vælgerne og politikerne er kort. På tværs af partierne er der enighed om, at så mange beslutninger som muligt skal træffes så tæt på borgerne som muligt. De fleste mener, at EU skal tage sig af de grænseoverskridende problemer, men ellers helst blande sig udenom.

Jo tættere på vores eget hjem, beslutningen bliver truffet, jo mere stoler vi på, at den er truffet af de rigtige grunde og på den rigtige måde.

I en tid med tiltagende populisme og tegn på demokratisk opbrud er det en god ting. For det viser, at vi grundlæggende har tillid til hinanden og til de folkevalgte, der træffer beslutninger på Christiansborg, i vores regioner og i de 98 kommuner.

Men vi skal passe på, vi ikke stikker os selv blå i øjnene.

Det lokale demokrati i Danmark er stærkt, men det har også sine svagheder. Og den største svaghed er, at vores lokale politikere er svage.

150

Ikke dårlige, men svage.

Man kan tale om det lokale demokratis paradoks:

155 På den ene side har vi i Danmark lagt flere opgaver ud til kommunerne end i de fleste andre lande.

I Danmark er det sådan, at cirka 70 procent af det offentlige forbrug faktisk styres i kommuner og regioner.

160

På den anden side har vi opbygget et system, hvor de lokale politikere stort set ikke får hjælp til at træffe de meget vigtige beslutninger i de mange sager, de skal behandle.

165 Og et system, hvor en lokal opposition har meget ringe mulighed for at kigge et flertal eller en borgmester efter i kortene. Arbejdet skal udføres ved siden af et almindeligt arbejde, og der er ikke råd til hjælp med at analysere de ofte komplekse sager.

170 Paradokset rækker også ind i pressens rækker. Mens antallet af politiske journalister på Christiansborg og antallet af kommentatorer og analytikere bliver ved med at vokse, så falder antallet af journalister, der holder øje med, hvad der sker ude i kommunerne.

175 Og ikke nok med det: Den trange økonomi hos mange medier betyder, at dækningen mange steder bliver tam og tandløs. Der er ikke tid til at komme i dybden, og nogle steder er der også en frygt for at lægge sig ud med en stærk borgmester eller med det lokale erhvervsliv.

180

På Altinget har vi i snart et år brugt en del energi på at skrive om, hvad der foregår i Slagelse Kommune.

185 Igennem nogle år har nogle få stærke politikere med erfaring fra Christiansborg
presset meget hårdt på i nogle sager, hvor både politikere og journalister kunne
og burde have stillet flere kritiske spørgsmål undervejs.

Der er blevet brugt metoder, som ligger langt fra vores almindelige opfattelse af,
190 hvordan nærdemokrati skal fungere.

Lokale politikere i Slagelse – også nogle socialdemokrater, er jeg nødt til at sige –
var dybt involverede i et forsøg på at afsætte kommunaldirektøren og andre
embedsmænd uden om borgmesteren.

195

En af de politikere, der brugte allerflest smarte tricks i Slagelse, har i dag lagt en
grundlovstale ud på Facebook, hvor han udnævner fake news til at være det
største demokratiske problem i Danmark.

200 Men som jeg sagde for lidt siden: Jeg bliver altid lidt mistænksom, når politikere
taler om fake news.

Nu skal jeg passe på med ikke at blive for sarkastisk, men jeg vil godt gå så langt
som til at sige, at det politiske kaos i Slagelse ikke skyldes *fake news*. Måske
205 nærmere *no news* – altså at der har manglet grundige nyheder om, hvad der
egentlig foregik i kommunen.

På den måde rejser sagen i Slagelse et større spørgsmål, som bør optage alle, og
som er godt at diskutere her på demokratiets festdag.

210

Og det er, hvordan vi styrker de lokale politikere, og hvordan vi styrker den
lokale presse. Der er hårdt brug for begge dele.

Burde vi ikke finde en model, hvor lokalpolitikere fik lidt mere for deres
215 anstrengelser, sådan at de kunne købe sig fri og få tid til at læse alle de papirer, de
skal forholde sig til?

Burde vi ikke finde en model, hvor lokale politiske partier fik penge til at købe
lidt hjælp til at forstå de komplicerede sager og de økonomiske aftaler, de er med
220 til at vedtage?

Og burde vi ikke indrette vores mediestøtte sådan, at den i endnu højere grad

225 end i dag er med til at understøtte god journalistik derude i lokalområderne,
hvor det er meget svært at få råd til at bedrive kritisk og uafhængig journalistik?

Hvis vi ikke går den vej, risikerer vi, at beslutningerne ender med at blive truffet af meget få mennesker, og at de samme mennesker afviser enhver kritik ved at beskylde pressen for fake news.

230

Den udvikling er desværre allerede godt på vej i nogle af de lande, som vi deler fællesskab med i EU.

235 Jeg mødte direktøren for en af Ungarns største netaviser på en konference her i weekenden, og det var ærligt talt dybt skræmmende at høre ham fortælle, hvordan den ungarske stat systematisk angriber uafhængige medier og forsøger at fjerne alle de stemmer i debatten, der ikke bakker ukritisk op om regeringen.

240 Gabor, direktøren for den ungarske netavis 444, fortalte, hvordan hans avis hver uge bliver udsat for helt op til fem eller ti sagsanlæg på grund af ting, de har skrevet, selvom mediet er helt neutralt politisk og bare forsøger at fortælle, hvad der er sket. Mange gange ender sagen i retten, så avisen skal betale dyre advokatregninger og en sjælden gang imellem også en bøde.

245 Men ikke nok med det. Avisen oplever også, at store firmaer – nogle gange endda firmaer fra andre EU-lande – fjerner deres annoncer i avisen for at undgå at lægge sig ud med regeringen. Og da avisen for nylig skulle skifte bank, var der flere banker, der afviste at passe på avisens penge.

250 På den måde er Ungarn ved at underminere befolkningens adgang til fri og redelig information om, hvad der sker.

Og imens er den ungarske stat selv blevet den største annoncør i landet. Den
255 indrykker voldsomme annoncer om sine politiske modstandere og andre kritikere, og alle annoncerne indrykkes i statsvenlige medier, som ofte ejes af folk med tætte forbindelser til den regering, der indrykker annoncerne.

Og det bliver ikke bedre af, at mange af pengene er dine og mine skattepenge –
260 nogle af de cirka seks milliarder kroner, som Ungarn hvert år modtager af EU.

265 På den samme konference mødte jeg også udgiveren af Polens bedste avis, og den er også under pres. Udgiveren sagde til mig og de andre deltagere fra USA og Europa: Lad være med at tro, at det samme ikke kan ske hos jer. Det kan det, og det kan ske meget hurtigere, end I tror.

270 Det betyder ikke, at fællesskabet skal være hævet over kritik. Vi skal turde være uenige. Men jeg tror, vi skal yde modstand mod dem, der påstår, at det er fællesskabet, der er problemet – og at tingene automatisk bliver meget bedre, hvis vi river det hele ned.

275 **I USA kan vi se**, hvordan det går, når man for alvor begynder at rive fællesskabet ned.

USA er begyndt at gå til angreb på sine gamle allierede med en handelskrig, der har potentiale til at skade både USA og Europa.

280 Imens er den politiske debat i USA blevet afløst af en grotesk råbekonkurrence, hvor de fleste for længst er holdt op med at lytte til, hvad modparten siger.

Og det er desværre ikke noget, Donald Trump har fundet på. Polariseringen af den amerikanske debat er en udvikling, der har stået på i mange år. Donald
285 Trump er ikke årsagen til krisen i det amerikanske demokrati; han er symptomet på den.

Derfor er det faktisk heller ikke Donald Trump, der bør bekymre os mest.

290 Problemet er ikke, at de amerikanske vælgere valgte en helt anden slags præsident. Problemet er heller ikke, at de amerikanske vælgere valgte en præsident, der er imod indvandring. Eller at de har fået en præsident, som går til angreb på medierne og på det amerikanske retssystem.

295 De amerikanske institutioner er stærke og kan godt overleve en præsident, der vil bryde det hele ned.

Men det skræmmende er selvfølgelig, at det, der foregår i USA, som regel også ender med at dukke op i Europa og Danmark.

300

Og det, der er sket i USA, er, at amerikanerne har mistet fornemmelsen af fællesskab.

305 Det er ellers lige præcis det, der har gjort USA til et unikt samfund i den vestlige verden. Landet har været forenet i en tro på, at hvis man arbejder hårdt og følger reglerne, så kan man opnå hvad som helst.

310 Det er den amerikanske drøm. Delt af nybyggerne, som tog den farefulde og barske rejse fra Europa, fordi de troede på et nyt liv. Delt af indvandrere fra mange steder, som gennem flere hundrede år er strømmet til USA. Og det var den drøm, som i 2008 også blev delt af de millioner af mennesker, der gjorde en sort mand til præsident i et land, som ellers var bygget på ryggen af slaver fra Afrika.

315 Og den amerikanske drøm blev også delt af den skolelærer, der for nogle år siden fik en lille dansk pige på seks år ind i sin klasse og gik i gang med at lære hende engelsk. Den pige var min datter, og efter tre måneder havde hun ikke bare lært engelsk.

320 Hun havde lært, hvad det vil sige at være amerikaner. Hun sagde:

If you want it to happen, you can make it happen.

325 Du kan opnå hvad som helst.

Det er den amerikanske drøm.

Og den kommer også til udtryk i USA's motto, for sådan et har USA nemlig.

330 Ligesom Brøndbys motto er det på latin: "e pluribus unum".

På engelsk: "Out of many, one". Direkte oversat bliver det til "ud af mange, én". Eller sagt på en anden måde: Vores forskellighed er et fællesskab.

335 I den tanke ligger der en utrolig stærk kraft. Jeg har oplevet, hvordan amerikanere i både øst og vest, i byerne og langt ude på landet har været drevet af troen på det fællesskab – også med nogle mennesker, som var helt anderledes og mente nogle helt andre ting end dem selv.

Og hvis man tænker efter, så er der ikke særlig langt fra det amerikanske motto til det, der står i nakken på fodboldtrøjerne her på Vestegnen.

345

De handler begge om, at fællesskaber gør os stærkere.

Enhver, der har stået ovre på Brøndby Stadion og sunget med på klubbens sange sammen med mere end 20.000 andre mennesker, ved, hvad jeg taler om.

350

Og man kunne mærke det, da de samme 20.000 mennesker forleden holdt et halvt minuts tavshed efterfulgt af et halvt minuts varme klapsalver til minde om Kjeld Rasmussen. Det var en hyldest til en mand, der sikkert havde mange fejl og mangler, men som altså brugte sit liv på at bygge fællesskaber op.

355

Og som derfor har en stor del af æren for, at tusinder af mennesker hver uge møder op på et fodboldstadion et sted i Danmark for at synge nogle sange og dyrke det fællesskab, der udspringer af Brøndbys Idrætsforening.

360

Og det interessante er, at det fællesskab, som opstår på tribunen, også betyder noget for de 11, der løbet rundt nede på banen. De kan mærke, at det bærer dem frem og gør dem stærkere, end de ellers ville være.

365

Derfor skal mit budskab her på denne grundlovsdag være den, at vi skal droppe lidt af bekymringen for verdens kaotiske tilstand og for mængden af fake news.

I stedet skal vi dyrke nogle fællesskaber. Uanset om de handler om at glædes over grundloven, eller om en spejderklub, en skolebestyrelse, en svømmeklub eller nogle af de mange andre fællesskaber, vi indgår i.

370

Den israelske forfatter Amos Oz sagde for et par år siden, at det er, som om verden er i brand. Og at det er op til os selv at slukke ilden.

375

Han sagde: "Du kan tage en spand vand og hælde den på ilden. Hvis du ikke har en spand, så brug et glas eller en kop. Og hvis du ikke engang har det, så brug en teske. Alle har en teske. Fyld den med vand og kast vand på ilden. Teskeen er meget lille, og flammerne er meget store, men vi er mange, og vi har alle sammen en teske."

380

Det er et godt budskab, synes jeg. Amos Oz siger, at vi hver især har et personligt ansvar for at gøre, hvad vi kan, og bidrage til at gøre tingene bedre. Og han siger også, at det kun kan fungere, hvis vi gør det sammen.

385 Det er den følelse, jeg tit får, når jeg er herude på Vestegnen. Følelsen af, at jeg selv har et ansvar, men også er en del af et fællesskab.

Det er også den følelse, man kan få, når man står ovre på Brøndby Stadion med den gule trøje på.

390

Fordi man ved, at der i nakken af den gule trøje står tre vigtige ord: "Supra societatem nemo". Intet er større end fællesskabet.

395

Så her til slut vil jeg foreslå, at vi prøver at mærke fællesskabet sammen. Og at vi gør det på samme måde, som vi gjorde på Brøndby Stadion, da vi mindedes Kjeld Rasmussen: med 30 sekunders tavshed efterfulgt af 30 sekunders klapsalver. Til ære for Kjeld, til ære for grundloven og til ære for fællesskabet med alle dem, vi er enige med, og alle dem, vi er uenige med.

400 Det har også den fordel, at jeg kan være sikker på, at I lige om lidt vil klappe af min tale!

God grundlovsdag!

405

Kilde

www.altinget.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

410

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jakob-nielsens-grundlovstale-2018>

415